

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der Meij, Zaamslag; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; Ds. P. van Zonneveld, Doornspijk; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Een geopend hart en een luisterend oor

Welker hart de Heere heeft geopend,
dat zij acht nam op hetgeen van Paulus
gesproken werd.

Hand. 16 : 14b

Welk een rijke genade is Lydia ten deel gevallen. De Heere heeft haar hart geopend. Zij was een heidin van afkomst. Geboren in Thyatira, gelegen in Klein-Azië.

Van die plaats was zij verhuisd naar Filippi. In Filippi dreef zij een handelszaak in purperkleding. Zij moet een welgestelde vrouw geweest zijn. Te Filippi gevoelde zij zich aangetrokken tot de joodse godsdienst. Zij werd een proselite. Zij ging behoren tot degenen, die God dienden. Op zichzelf groot, wanneer een heidin breekt met haar leven. Zo is het vandaag ook groot, wanneer iemand met de wereld breekt. Echter moet er meer in het leven plaatsvinden. Onze ouden zeiden een bekering van de kroeg naar de kerk, van de zonde tot de deugd is niet genoegzaam tot zaligheid.

Hartvernieuwende genade is noodzakelijk. Die genade is ook noodzakelijk voor elke kerkgang. Laten we goed onthouden: er kan veel vorm zijn, zonder wezen. Echter is er geen wezen zonder vorm. Hart en leven, leven en hart moeten samen gaan. Nu kunnen we ook aan woorden genoeg hebben, of aan het voor de waarheid zijn. We kunnen daarin opgaan, zonder de zaak te kennen waar het op aankomt. Nu werkt de Heere naar Zijn welbehagen middellijk. De kerkgang maakt de Heere uit genade tot een gezegende, vruchtbare kerkgang. Onder de prediking des Woords gebeuren er naar het welbehagen des Heeren wonderen. Het Gods wonder is, dat de Heere uit vrije genade het hart opent. Het hart van Lydia was, evenals ons aller hart, hermetisch gesloten naar de zijde van God. Naar de zijde van vrije genade. Geen enkele lichtstraal der genade kan er in doordringen. Alle roepstemmen tot bekering stuiten af op de door de zonde vastgeroeste poort des harten. Het hart staat open voor de wereldse en onheilige dingen. Voor de zonde en eigenwillige godsdienst. Het hart openbreken voor de Heere en Zijn dienst, voor Christus en Zijn heil is uitgesloten.

Alhoewel de Heere jaar uit, jaar in, klopt op de hartedeur en toeroept: „mijn zoon, mijn dochter, geef Mij uw hart.” Wat nu de mens niet kan noch wil, doet de Heere. Hij opent het hart. Door Zijn almachtige kracht verbreekt Hij de grendels van het mensenhart. De herscheppende kracht van Zijn Geest laat Hij werken in het hart. In het verborgen van het mensenvoelen voltrekt zich het Gods wonder. Dat wonder aller wonderen kwam tot stand in het leven van Lydia. Wordt dit wonder gemist, dan kan de mens veel belijden, veel geloven, veel hopen, maar hij zal eenmaal beschaamd, bedrogen met zichzelf uitkomen.

De Heere zegt zo nadrukkelijk: „tenzij iemand wederom geboren wordt; hij kan het koninkrijk Gods niet zien.” Waar nu een geopend hart is, daar wordt het hart gesloten naar de zijde van de wereld, zonde en eigengerechtigheid. Waar een geopend hart is, is ook een luisterend oor. Een luisterend oor. Lydia ging luisteren. Ze ging niet direct spreken. Laten we op dit kenmerk van

genade achtgeven. Laten we onszelf daaraan toetsen. Laten we niet naast ons neerleggen, wat geschreven staat van Lydia. De Heilige Geest getuigt: „zij nam acht op hetgeen van Paulus gesproken werd.” Paulus was een dienstknecht van de Heere.

Geroepen om het Woord Gods te verkondigen. Wet en evangelie heeft hij naar voren gebracht. Zonde en genade. De weg ten dode en de weg ten leven. De verlorenheid van de mens en de verlossende liefde Gods in Christus, gewerkt door de Heilige Geest.

Daar luisterde zij naar. Daar gaf zij acht op. Daar had zij een oor en een hart voor. Zij was één en al aandacht. Zij heeft dfe vrucht van de prediking mogen wegdragen. Het was voor haar een gezegende kerkgang. Dat het ons om dit achtgeven op te doen zij. Er zijn er die de bediening des Woords met een kritisch oor beluisteren. Zij horen of er niet wat aan ontbreekt. Weer anderen luisteren met een vleselijk oor of zij wel een schone rede uit des dienaars mond ontvangen. Maar wie zo luistert, luistert nog verkeerd.

Luistert met een ongeopend hart. Het geopend hart vraagt, wat God de Heere door de prediking des Woords te zeggen heeft. Het geeft zich gevangen onder het Woord. Het luistert begerig; opmerkzaam. Wie zo nederzit onder de prediking, hoort niet meer spreken van de zonde, maar van eigen zonde. Niet van de verlorenheid des mensen, maar eigen verlorenheid.

Niet van de genade, maar van de particuliere genade Gods in Christus. Waar een geopend hart is, is droefheid over eigen zonde en schuld, maar ook de droefheid naar God.

De begeerte naar onderwijs is de weg der zaligheid. De begeerte naar persoonlijke kennis en leiding des Heeren. Daar is het: „Ik zal horen, wat God de Heere spreken zal.” Daar wordt gebeden: „Heere, spreek, Gij, o Heere, door de bediening des Woords tot mijn ziel.” En geschiedt dit, dan eindigt men niet in het middel, het instrument, maar in de Heere. Dat de bede zij om een geopend hart en een luisterend oor te ontvangen. En nu is dit groot, die genade wil de Heere steeds geven. Ook wanneer we na betoende genade moeten klagen: mijn hart is gesloten voor de Heere en m'n oor luistert zo naar de stemmen van beneden.

De getrouwe God in Christus wil bij de voortduur zijn alvermogene kracht laten werken tot Zijn eer en tot blijdschap van de zondaar. Zalig de mens die dit bemerken mag onder de lezing en verkondiging van Zijn Woord. Zulkeen kan en mag spreken van de daden en leidingen des Heeren.

Ds. M.C. Tanis.

Uit het land van de Bijbel

5

Het huis binnengelaten door de deurwachter of door het dienstmeisje, (zoals we lezen bij de terugkeer van Petrus uit de gevangenis en aanklopte aan de voorpoort van het huis, waar men biddend vergaderd was) zo worden we welkom geheten met de begroeting: „De vrede Gods zij met u”. Dan komen we op de binnenplaats.

Dit is een open plaats, een plein zouden we kunnen zeggen, met de verschillende nissen of kamers aan de zijanten.

Eer we dit plein, deze binnenplaats verder

Van de administratie

We zijn blij dat iemand uit Urk zich zo spontaan gemeld heeft om de achterstallige abonnementsgelden voor ons blad te innen. De Urkers kunnen haar dus binnenkort verwachten of misschien is ze al bij u geweest. Stel haar niet teleur.

We konden weer 7 nieuwe abonnees noteren en ontvingen f 44,- aan giften, waarvan f 25,- via ds. v.d. Ent. Hartelijk dank.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de redactie

1. **Brochures.** Er zijn al heel wat exemplaren van de brochure, waarin zijn opgenomen de artikelen van Ds. Van der Meij in ons blad over **Onze verhouding tot de Ned. Ger. kerken** de deur uitgegaan. Ik hoop dat er nog veel meer bestellingen komen. De prijs is slechts f 1,- per exemplaar, vermeerderd met de verzendkosten. Men kan bij mij bestellen, telefonisch of schriftelijk. D.V. hoop ik op 19 juli a.s. voor ruim drie weken naar Canada te gaan voor het bezoeken van mijn kinderen en kleinkinderen aldaar. Een van mijn kinderen zal er voor zorgen, dat bestellingen op de brochures stipt worden uitgevoerd. Haar adres is Mevr. Q.D. van den Dool-Blom, Broekseweg 81, 4231 VD Meerkerk, tel. 01837-1475.

2. **School voor Dundas en Hamilton.** Ik heb weer veel te verantwoorden. Allereerst een gift van f 25,- en een gift van f 100,-. Per bank kwam binnen een gift van f 200,- van HK te S en per giro via de administratie een bedrag van f 2000,- van de van Lodenstein-scholen-gemeenschap. Wat een verrassingen. Heel hartelijk dank.

3. **Volgende nummer.** Het volgende nummer van ons blad zal DV verschijnen op donderdag 11 augustus a.s. Advertenties voor dit nummer gelieve men deze keer niet naar mijn adres te zenden, maar alleen naar de administratie. Anders is er gevaar dat ze niet worden opgenomen.

4. **Boeken.** Hiervoor vraag ik wel bijzondere attentie. Het ziet er naar uit, dat het boek van Ds. Van der Ent over **Filemon** spoedig verschijnt. Van Ds. Van Leeuwen is ook al een en ander aangekondigd. Ik hoop binnen niet al te lange tijd nadere mededelingen te kunnen doen. Het boek **Alle Begrip te boven** verschijnt eerstdaags. Men kan het in de boekhandel bestellen, maar men kan ook bij mij voor bestellingen terecht. Ook tijdens mijn afwezigheid kan door mijn dochter voor stipte uitvoering van bestellingen worden gezorgd. Zie onder 1, hierboven.

B.

Een voetwassing

betreden, ontdoen we ons van onze schoenen in de smalle gang, waar de platte matrassen

bewaard liggen, de z.g. „kleedkamer”. Dan heeft de voetwassing plaats door een der bedienden. De voetwassing is in het Oosten een verplichte beleefdheid tegenover de gast. Jezus sprak beschamend tot Simon de Farizeër, nadat de wenende zondares de voeten van de Heere met haar haren had natgemaakt: „Ik ben in uw huis gekomen; water hebt gij niet tot Mijn voeten gegeven; maar deze heeft Mijn voeten met tranen natgemaakt en met het haar van haar hoofd afgedroogd.” Lukas 7 : 44.

Dan kwam men op de binnenplaats, die er keurig uitzag. Haar vloer is met marmer geplaveid. Er staan één of meer bomen, in wier schaduw men zich kon neerzetten bij het klateren van een fontein. Rondom de plaats loopt een zuilengang van marmeren pilaren, waarop de benedenvertrekken uitkomen. Deze zien er ook rijk uit. De deuren zijn ingelegd met elpenbeen, terwijl de wanden beschilderd zijn in heldere kleuren en de vloer met mozaïek belegd. In een andere kamer vinden we de wanden met hout belegd met prachtig snijwerk.

We zien geen stoelen, maar „aanligbedden” met prachtige kussens erop. Deze ligbedden of divans zijn vervaardigd van cederhout en elpenbeen. Er zijn ook tafels, maar lage, omdat men eraan lag.

En nu de verlichting.

De duisternis is voor de Oosterling het beeld van dood en ellende. Daarom moet ook de lamp des nachts blijven branden. Vandaar geeft Gods Woord de waarschuwing: Wie zijn vader of zijn moeder vloekt, diens lamp zal uitgeblust worden in zwarte duisternis” (Spr. 20 : 20). Daartegenover is het licht het beeld van het leven.

Wanneer men iemand een lamp cadeau gaf, was dit als een wens, dat diens geslacht bestendig mocht blijven. We lezen in II Kon. 8 : 19: „Doch de Heere wilde Juda niet verderven, om Davids Zijns knechts wil, gelijk als Hij hem gezegd had, dat Hij hem te allen tijde voor zijn zonen een lamp zou geven.”

Zo wijzen hierop meerdere plaatsen in Gods Woord.

Alg iets. Wanneer in een huis des nachts de lamp niet brandde, dan betekende dit, dat het huis onbewoond is.

En om nog een voorbeeld te geven over de waarde van het licht voor de Oosterling, zo lezen we in Spreuken 13 : 9: „Het licht der rechtvaardigen zal zich verblijden; maar de lamp der goddelozen zal uitgeblust worden.” En in Prediker 11 : 7 lezen we: „Verder, het licht is zoet, en het is de ogen goed de zon te aanschouwen.”

Een zieke, die door een zendelingarts behandeld werd, kreeg de raad om het bed te houden, zo antwoordde de zieke: Neen, de zon is beter!

Ten slotte wordt in Openbaring 21 : 25 van de hemel gezegd: „Aldaar zal geen nacht zijn.”

Lampjes uit verschillende perioden en een oliekuik

En nu nog even een beschrijving van de lamp zelf. In de dorpswoningen bestond de lamp uit een bakje met een lip, waarop de pit ligt, die met de olie werd gedrenkt uit het bakje (zie hier een voorbeeld van lampjes uit verschillende perioden).

De lamp in de latere huizen was veel mooier dan die vlaswiek. Een koperen schaal hangt met een zilveren ketting aan de zolder. Hij bevatte meerdere pitten en gaf dus veel meer licht.

D.V. in een volgende paragraaf een en ander over de Oosterse groet.

Dr.

Ds. v. L.

IN DE BEGINNE

Genesis Eén tot Drie en het Gezag van de Heilige Schrift

door Prof. Dr. Edward J. Young

11

7. Wat Denkt U van de Evolutieleer?

De vraag waarmee we ons in dit hoofdstuk bezighouden is deze: Wat denkt u van de evolutieleer?

Betreffende dit onderwerp is er inderdaad een wezenlijk conflict met de scheppingsleer van Genesis. Men zegt voortdurend tegen ons dat we met het aanvaarden van Genesis Een een naïef standpunt innemen. Men komt tot deze conclusie omdat men Genesis Een ziet als de cosmogonie van de Hebreeën der oudheid. Voorts is men van oordeel dat deze dingen niet meer zo zijn, want de mens heeft nu een meer gevorderd begrip van de oorsprong der dingen dan in vroege tijden mogelijk was. Wel wat is werkelijk het geval? Wat wordt er met evolutie bedoeld?

In Genesis wordt de uitdrukking gebruikt „naar haar aard”. Dat is een tamelijk losse uitdrukking, niet te vergelijken met het Engelse woord 'species' (soorten). Het betekent dat niets iets reproduceert dat in wezen verschillend van zichzelf is. Een mens zal altijd een mens voortbrengen. Een kat zal altijd een kat voortbrengen, een hond een hond, enzovoort. Zo is er geen plaats voor mutaties. Dat er mutaties zijn weten we wel, maar deze zijn niet wezenlijk verschillend van de ouders. Er kan wel af en toe iets abnormaals verschijnen, maar Genesis sluit de gedachte uit dat een bepaalde plant iets zal voortbrengen dat in wezen van zichzelf verschilt. Ze brengt iets voort „naar haar aard”. Een uitdrukking die herhaaldelijk in het eerste hoofdstuk van Genesis voorkomt.

Er wordt beweerd dat het getuigenis voor evolutie zeer sterk is. Men heeft bezwaren tegen Genesis Een en vraagt ons om opheldering. Men stelt bijvoorbeeld vragen zoals: Waarom was er licht voor de zon? Indien de dagen vierentwintig uren in lengte zijn, hoe verklaart u dan de antiquiteit van de mensheid?

Zoals reeds eerder gezegd, niemand kan alle vragen aangaande Genesis Een beantwoorden. Dat kan eenvoudig niet. Het is dwaasheid te denken dat een gewoon mens dat zou kunnen. De gedachte dat Christenen zich altijd moeten verdedigen ligt mij niet. Soms verontschuldigt men zich bijna voor het Christelijk geloof, alsof het iets inhield waarvoor men zich moest schamen. Ik ben van mening dat juist de evolutieleer heel veel problemen met zich meebrengt en dat het hoog tijd is dat de evolutionisten eens beginnen ons een antwoord te geven op die problemen.

Ik wil hier nu onderscheid maken tussen wat ik noem „atheïstische evolutie” en wat vrij algemeen „theïstische evolutie” genoemd wordt. Met dit laatste wordt bedoeld dat God evolutie gebruikte als Zijn methode van schepping. Hij veranderde dan een lagere vorm van leven in een mens. Maar ik geloof niet dat het mogelijk is om vast te houden aan wat de Bijbel leert en tegelijkertijd aan de „theïstische evolutie”. Alleen door de waarheid geweld aan te doen zou men kunnen zeggen dat het lichaam van de eerste mens ontwikkelde uit een lagere vorm van leven dan het menselijke.

We kunnen niet geloven in de evolutie van de vrouw en tegelijkertijd aan de Bijbel vasthouden. Om de eenvoudige reden dat de Bijbel ons toont hoe Eva geschapen werd. God deed een diepe slaap op Adam vallen en hij sliep. En God nam een van zijn ribben, en uit die rib bouwde Hij de vrouw. Hij bracht haar tot de man om te zien hoe hij haar zou noemen. De man erkende onmiddellijk dat zij in een unieke betrekking tot hem stond, wat niet gezegd kan worden van een van de dieren.

Indien men de Bijbel aanvaardt, dan kan men de evolutie van de vrouw niet aanvaarden. Sommigen stellen dat men aan de Bijbel kan vasthouden en tevens geloven dat de eerste man zich ontwikkelde uit een wezen lager dan de mens. Persoonlijk geloof ik dat dit onmogelijk is (Genesis 1 : 26 en 27). Men mag de waarheid geen geweld aandoen door

te pogen om aan de eisen van de wetenschap te voldoen.

Andere Problemen met de Evolutieleer

Indien theïstische evolutie verworpen moet worden, wat blijft er dan over?

Alleen wat ik eerder genoemd heb „atheïstische evolutie”. Deze stelt dat een zelfstandigheid of lichaam dat niet mens was veranderde in een mens. Dat is de fundamentele stelling van de evolutie, het kardinaal punt van deze leer, de stelling dat iets wat niet mens was mens werd. Nu God zou zulk een verandering veroorzaakt kunnen hebben, maar de Bijbel staat ons niet toe dit te geloven.

Zo nu zou ik de volgende vragen willen stellen aan de evolutionist die God buiten beschouwing laat, want dit doet de evolutieleer werkelijk. Ten eerste, wat veroorzaakte deze niet-mens om mens te worden? Het helpt niet om miljoenen jaren in de zaak te introduceren. Want al heeft men miljoenen jaren om te veranderen tot precies het tijdstip dat het een mens wordt, de afgrond tussen hen blijft geweldig. Wat veroorzaakte die laatste verandering?

Dat is uiteindelijk de vraag. De mens heeft een lichaam en een ziel. Dat betekent dat hij kan denken en redeneren. Hij kan plannen maken, hij kan iets ontwerpen en hij heeft het vermogen om tot God te bidden. Hij heeft religieuze gaven, en als er iets op twee benen rondloopt zonder dat vermogen, dan is dat geen mens. Waar kwamen deze vermogens vandaan? Wij hebben het recht een antwoord op die vraag te eisen. Doch de atheïstische evolutieleer heeft geen antwoord.

Er is hier nog een ander probleem. Hoe verklaart men met de evolutieleer de oorsprong der geslachten? Er zijn mannen en vrouwen. Wat veroorzaakte de verschillen in de geslachten? Verklaringen zijn wel gesuggereerd, doch deze verklaren niet. Geheel toevallig, veronderstelt men, werd een niet-mens een man (mannelijk) en een ander niet-mens werd een vrouw (vrouwelijk). Toen deze twee menselijke wezens werden, paarden zij en kregen kinderen. Dan kunt u vragen: Hoe kregen deze kinderen vrouwen? Precies zoals men wel gevraagd heeft waar Kaïn zijn vrouw vandaan kreeg. Het oude probleem herleeft. Waarschijnlijk veronderstellen sommigen dat op een zekere tijd een groot aantal niet-mensen mensen werden. Dan is de vraag: Wat was de oorzaak dat dit gebeurde? En wat gebeurde er met de rest die geen mensen werden? Och, zegt men, het principe van de overleving van de sterksten blijft van kracht. Sommige niet-mensen is het niet gelukt om mens te worden. Zij konden het niet helemaal voor elkaar krijgen om mens te worden. Zeer goed, indien zij het in die tijd niet konden, hebben ze nu volop tijd gehad om te overleven en sindsdien fit te worden. En er zijn vele fitte dieren in de wereld overgebleven, die heel wat meer fit zijn dan de mensen. Waarom vindt deze evolutie vandaag niet plaats?

Waarom veranderen wij niet in iets beters? We proberen dit altijd weer, en toch kunnen we het niet doen. Wat is de reden dat de mens, de zogenaamde kroon der evolutie, dingen doet die dieren nooit zouden doen? Ik heb de concentratiekampen van Hitlers Duitsland bezocht. Deze staan daar vandaag als monumenten. En geloof mij, wanneer men daar een bezoek brengt, wordt men ziek van de gedachte dat menselijke wezens de dingen konden doen die in die kampen gedaan werden. Dieren handelen niet op zulk een wijze. Dieren vechten soms voor hun leven, maar zij handelen niet zoals de mens dat wel gedaan heeft. Zij maken niet de duivelse plannen die de gevallen mens maakt.

God de Schepper

Dan gaan we terug naar de meest fundamentele van alle vragen — hoe is dit gehele proces begonnen? De oorspronkelijke cel, waar is zij door veroorzaakt? Ondanks alles wat er beweerd wordt, is er geen werkelijk bewijs voor de evolutieleer. Het bewijsmateriaal getuigt niet voor evolutie, maar voor ontwikkeling. En dat is alles. Er is geen bewijs om te tonen dat één lichaam of zelfstandigheid ooit veranderd is in iets dat wezenlijk verschilt van zichzelf. Dit zijn fundamentele vragen, en we hebben een recht om te verwachten dat de evolutionisten hier een antwoord op geven.

De meest fundamentele vraag in dit verband is: Waar kwam de ziel van de mens vandaan?

Hoe komt het dat de hoogste en beste dieren niet kunnen bidden? Zij kunnen niets meedelen op een rationele wijze. Zij zijn niet in staat de dingen te doen, die de mens kan doen. De laagste type mens hier op aarde is ver verheven boven het hoogste van de dieren. Omdat de mens het vermogen heeft God te aanbidden en ertoe gebracht kan worden een kind van God te zijn, in staat om te leven tot Gods eer door Jezus Christus. Dat kan van geen van de dieren gezegd worden. Ik schaam mij niet wanneer ik zeg dat ik in het eerste hoofdstuk van Genesis geloof. Maar ik zou me wel behoren te schamen als ik zei dat ik op de een of andere wijze in de evolutieleer geloofde.

Wij hebben moeilijkheden die we niet allemaal kunnen oplossen. De volgelingen van de evolutieleer hebben ook problemen. Ik heb vanzelfsprekend slechts enkele kunnen aanraken. Doch ik hoop dat u over deze zaken nadenkt. Wanneer u ooit in de verleiding zou komen om aan het eerste hoofdstuk van Genesis te twijfelen, bedenk dan dat de evolutionist problemen heeft waarop geen antwoorden zijn.

Zo hebben we in het eerste hoofdstuk van Genesis de wonderlijke vermelding van het feit der schepping, waarin God als Schepper verheerlijkt wordt. We merken op hoe God de aarde stap voor stap bracht van een onvoltooide toestand tot het tijdstip dat de mens erop kon wonen. Voorts zien we dat de mens het edelste werk van Gods schepping is. De gehele wereld is voor hem. Daar ligt voor ons de uitdaging. Het leven is zinvol, heeft waarde en betekenis. Wij moeten voortgaan en in deze wereld leven tot eer van de Schepper, om elk terrein van het leven voor Christus te veroveren, want het is Zijn wereld. Wat voor talenten God ons gegeven heeft, en op welke manier we maar kunnen, we moeten tonen dat dit Gods wereld is, dat wij Zijn schepselen zijn en dat het onze roeping is op deze aarde te leven tot Gods eer en heerlijkheid.

N.B. Het copyright van deze vertaling van „In the Beginning” door Prof. Dr. E.J. Young berust bij „The Banner of Truth Trust”.

Zondagsheiliging: gebod of traditie? 4.

Waarom op zondag en niet op zaterdag?

De sabbat heeft dus wel degelijk betrekking op ons, die leven in een periode van de Nieuw-testamentische bedeling. De vraag kan dan vervolgens gesteld worden: waarom wij die sabbat niet houden op de 7e dag, dat is de laatste dag van de week, zoals de Joden, maar op de eerste dag? Met andere woorden: Waarom de rustdag gehouden op zondag en niet op zaterdag zoals bijv. de 7e-Dagadventisten en de Jehova's getuigen, die zaterdags in hun koninkrijkszaal samenkomen? Wie of wat geeft ons het recht om van de joodse sabbatdag af te wijken? Terecht merkt dr. C. Steenblok op dat het 4e gebod zelf de zondag niet als rustdag aanwijst. Ook lezen wij in het Nieuwe Testament niet van een uitdrukkelijk gebod om in plaats van de zaterdag, de zondag als rustdag te houden. Wel vinden we in het Nieuwe Testament uitspraken die er op wijzen dat de 1e dag der week, als dag van de Kurios, de Heere, d.i. Christus, bijzondere betekenis had. Zie Hand. 20: 7; 1 Kor. 16: 2 en Openb. 1: 10. Uit de geschriften van de kerkvaders wordt het bovendien duidelijk dat ook in de na-apostolische tijd de gemeente op de 1e dag der week samenkam.

Voetius is van mening dat het Evangelie de 1e dag der week als rustdag aanwijst. Van de zondag zegt hij „dat hij ingesteld is door het in het Nieuwe Testament medegedeelde voorbeeld en de praktijk der apostelen”. Maar berust dan deze praktijk op een Goddelijke instelling of vrije kerkelijke verordening? Voetius is geneigd om het eerste aan te nemen: de instelling van de zondag berust op een Goddelijke instelling, hoewel het Evangelie daarover niet omonwonden spreekt. Voetius wil echter wat de verschuiving van de rustdag betreft de mogelijkheid openlaten dat hier sprake is van een kerkelijke instelling (zij het dat bedacht moet worden dat die Kerk door de Geest van Christus werd geleid, v.d.M.). Dat echter één wekelijkse rustdag door de Nieuw-Testamentische kerk

gehouden werd, is géén kerkelijke instelling maar Goddelijke verordening, scheppingsordinantie (Gen. 2: 3).

Waarom deed dan de christelijke kerk afstand van de joodse sabbat en rustte zij op de zondag? Want het is duidelijk dat geleidelijk aan de dag des Heeren (kuriakè hëmera) in de jonge gemeente een zwaarder accent kreeg dan de sabbat.

Volgens Calvijn was deze verschuiving niet toevallig: „Trouwens niet zonder oordeel des onderscheids hebben de ouden de dag, die wij de dag des Heeren noemen, in de plaats van de sabbat gesteld. Want daar het einde en de vervulling van de ware rust, waarvan de oude sabbat een afschaduw was, gelegen is in de opstanding des Heeren, worden de christenen juist op die dag die aan de schaduwen (dus ook aan het schaduwachtig karakter van de joodse sabbat) een einde gemaakt heeft, vermaand dat zij niet in de schaduwachtige ceremonieën (o.a. joodse sabbat) moeten blijven hangen”. Institutie II, VIII, 34.

De apostelen hebben dus van hun christelijke vrijheid gebruik gemaakt om zich los te maken van de zaterdag als rustdag. Juist de wetenschap dat de ware rust in de opstanding van Christus was aangebroken, gaf vrijmoedigheid om van de joodse sabbat afstand te doen en zich op de zondag, de Dag van de Heere, te verlustigen in de rust van de opgestane Kurios Jezus, de Christus.

Ook met het oog op het bijgeloof van de Joden (christenen) deed men afstand van de zaterdag als rustdag. „Omdat het nuttig was tot het omverwerpen van het bijgeloof, is de godsdienstige dag der Joden opgeheven”. Institutie II, VIII, 33.

Calvijn is er echter wel van overtuigd dat die éne dag per week er moet zijn

- 1e) omdat het een eeuwigdurende regel is (scheppingsordinatie). Zie zijn commentaar bij Gen. 2: 3. „Dát blijft wat tot de zeden behoort, n.l.: de onderhouding van één dag per week”;
- 2e) „omdat het nodig was tot behoud van de betamelijkheid, orde en vrede in de kerk, is de andere dag (zondag) tot gebruik bestemd!”

Een zeer praktisch argument!

Ik denk dat ds. van den Berg een halve waarheid verkondigt wanneer hij schrijft:

„Het is gewoon fijn dat we de vrije zondag kennen, want nu is het voor vrijwel iedereen mogelijk zich 's zondags met de gemeente op het Woord van God te concentreren. Als we geen vrije zondag hadden maar aangewezen waren op de vroege ochtend voor zonsopgang en op de avond, zou het kerkbezoek in Nederland veel harder teruglopen dan nu al het geval is.

Daarom mogen we gewoon blij zijn met de zondag als rustdag. We hebben hier te maken met een goede traditie, zoals er veel meer zijn en waren”.

Een goede traditie; meer niet. Een traditie die ontstaan is doordat in 321 ná Christus keizer Constantijn de Grote, de eerste christenkeizer, de zondag tot een wettelijk verplichte rustdag maakte.

„Het verbod van de zondagsarbeid is dus geen gebod van God maar een keizerlijk edict”, p. 50. Dan zeggen we: Neen, niet maar een keizerlijk edict maar met Calvijn: eeuwigdurende regel: voor alle mensen van alle tijden.

Overigens zou het wenselijk geweest zijn als ds. van den Berg de lezer eens aangetoond had dat de christenen uit de Nieuw-testamentische en na-apostolische tijd zondags gewoon werk verrichtten. En als zij werk verrichtten, was dit dan slavenarbeid of een vrij beroep? Is het zo zeker dat de christenen vóór 321 ná Christus de dag des Heeren heel gewoon als een gewone werkdag beschouwden?

We zouden haast zeggen: dan was de God van het Oude Testament barmhartiger voor de dienstknechten dan de God van het Nieuwe. En zouden christelijke heren het sociale motief van het 4e gebod niet gekend hebben?

Verder zou ik nog willen verwijzen naar het bekende boek van W. á Brakel, De Redelijke Godsdienst, dl. II, p. 134, waarin hij een aantal citaten geeft van zeer oude kerkvaders als Irenaeus en Athanasius die ons eerder van het tegendeel overtuigen: De jongen christenen beschouwden de zondag, de dag van hun Kurios, als een verplichte rustdag, als eeuwigdurende regel voor alle tijden. Het

enige wat m.i. Constantijn de Grote gedaan heeft is: deze dag voor christen en heiden tot een wettelijk verplichte rustdag te maken. Maar nogmaals: ook voor de christenen uit de vroege kerk was de zondag als verplichte rustdag meer dan een gevolg van een keizerlijk edict maar Goddelijk bevel. Daarom is ook voor ons een „glijdende werkweek” een onvoldoende reden om van de zondag af te stappen.

ds. L.W. van der Meij

Maarten Luther 4

IV. De Reformatie

1. De 95 stellingen

De Paus had een aflat uitgeschreven met het doel om de St. Pieterskerk te voltooien. De Aartsbisschop Albrecht van Mainz had op zich genomen om de verkoop van deze aflat in zijn gebied te regelen. De helft van de opbrengst was voor de Paus en de rest voor Albrecht. Deze droeg het „preken” van de aflat op aan een Dominicaner monnik, Johann Tetzel. Tetzel had door zijn onbetrouwbaarheid reeds een slechte naam. Hij preekte ook in de nabijheid van Wittenberg en gaf een zeer overdreven voorstelling van de waarde van de aflat. Hij bedriegelijke optreden van Tetzel was voor velen een ergernis. De stroom van klachten ging ook Luther niet voorbij. Hij voelde zich gedwongen om op te treden.

In 95 stellingen zette hij zijn positie uiteen. Deze waren in het Latijn opgesteld. Het ging Luther niet om bijzaken. Hij bracht duidelijk naar voren dat schuld bij God niet kon worden vergeven met geld. Zo werden de mensen op een verschrikkelijke manier bedrogen. De ware aflat is de vergeving die God schenkt in Christus. De stellingen tegen de aflat zijn uit Luthers eigen innerlijke strijd geboren. Hij wist dat hij door de beste werken geen vergeving had kunnen vinden. Hoe zouden dan de aflatbriefjes vrede kunnen geven?

2. Aanval op de juistheid van bekende historische gegevens

In verband met de 95 stellingen is er de laatste 30 jaar in Duitse Rooms-Katholieke kringen nogal wat kritiek geleverd op de betrouwbaarheid van enkele historische gegevens. Wie hier in het Nederlands over wil lezen kan het artikel van K. Blockx, Luthers Thesenanschlag: werkelijkheid of legende? in: Spiegel Historiae 2 (1967) p. 527-536 raadplegen.

Omstreeks 1957 schreef Hans Volz vrij uitvoerig over de datum waarop de 95 stellingen aan de Slotkapel te Wittenberg werden genageld. In twee publikaties (1957 en 1959) denkt hij te kunnen verdedigen dat 1 november en niet 31 oktober de juiste datum is. Dat hij overtuigend wist te schrijven blijkt wel uit het feit dat verschillende bekwame historici een nader onderzoek instelden. De meeste van dezen waren het beslist niet met Volz eens.

Ook de Rooms-Katholieke Luther-specialist Erwin Iserloh beweerde stellig dat 31 oktober gehandhaafd moest worden. Doch Iserloh kwam met een nieuw bezwaar. Deze keer is de kritiek meer ingrijpend. Dat de 95 stellingen door Maarten Luther aan de Slotkapel te Wittenberg genageld zijn is volgens Iserloh slechts een **legende**! Iserloh is wel van mening dat Luther de stellingen geschreven heeft en aan Tetzel en de Aartsbisschop van Mainz verzonden heeft. Ook zijn ze volgens hem wel in het Latijn en Duits gepubliceerd. Maar hij weigert echter te erkennen dat ze op 31 oktober 1517 aan de beroemde Slotkapel bevestigd zijn. Iserloh vindt dit een heel belangrijke zaak. Niet om Luther hier mee aan te vallen, maar wel zijn volgelingen van vandaag. Gelukkig kunnen we zeggen dat Melanchton, een van Luthers beste vrienden, heel duidelijk vermeld heeft dat Luther de 95 stellingen op 31 oktober 1517 aan de Slotkapel te Wittenberg heeft gehecht. (Zie Melanchton: „Historia vitae Lutheri” (1546)). Iserloh en anderen zijn van mening dat Melanchton hierin niet historisch betrouwbaar is. Maar kan men de woorden van een man als Melanchton, die toch een tijdgenoot van Luther was en tevens met hem zoveel jaren aan de Universiteit van

Wittenberg heeft samengewerkt, wel als onhistorisch beschouwen? Wij blijven vasthouden dat in de vroege morgen van 31 oktober 1517 de 95 stellingen aan de deur van de Slotkapel te Wittenberg bevestigd werden.

3. De gevolgen van de stellingen

Het dispuut met collega's waarop Luther had gerekend ging niet door. Wel werden de 95 stellingen uit het Latijn in het Duits vertaald en liet men ze drukken. Het gevolg was dat de stellingen overal bekend werden. De aflaat-handel ging met sprongen achteruit. Tetzels werd kwaad en ging erg tegen Luther tekeer. Dit deed Luther niet, hij wist Tetzels wel van antwoord te dienen. En heeft wellicht gedacht dat alles spoedig vergeten zou zijn. Maar wat gebeurde er? Luther kreeg een brief uit Augsburg. Kardinaal Cajetan was namens de Paus naar Duitsland gekomen om Luther te verhoren. In het begin van deze verhoring gaf de Kardinaal toe dat aflaten nooit de schuld voor God kunnen wegnemen.

Maar Luther moest al het andere dat hij tegen de Paus geschreven had, herroepen. In Leipzig, gedurende de bekende debatten van 1519 met Dr. Von Eck, werd het Luther vrij moeilijk gemaakt. Hij moest toegeven dat zijn ideeën nogal overeenkwamen met de Boheemse „ketter” Hus, die honderd jaar geleden om zijn leerstellingen werd verbrand. Ook moest Luther erkennen dat hij het gezag van de Paus en de kerk betwijfelde. De 95 stellingen hadden een veel groter vuur ontstoken dan Luther ooit had vermoed. In 1520 werden 3 vlugschriften van Luther door heel Duitsland verzonden. In het eerste vlugschrift, „Aan de christelijke Adel der Duitse Natie” schreef Luther o.a. dat alle christenen gelijk waren en dat de Paus niet het recht had om alleen te bepalen hoe de Bijbel moest worden uitgelegd. Het tweede, „Van de Babylonische Ballingschap van de kerk”, ging hoofdzakelijk over de sacramenten. Hij verwierp vijf van de zeven sacramenten. Alleen de doop en het avondmaal waren voor Luther sacramenten. In het derde vlugschrift, „Over de christelijke vrijheid”, ging het over de rechtvaardiging door het geloof alleen.

Het werd steeds duidelijker dat een breuk met de kerk niet meer te vermijden was. In mei 1520 kwam er een bul van de Paus waarin Luther veroordeeld werd. Luther had 60 dagen om al zijn dwalingen te herroepen. Als hij dat niet wilde doen zou hij in de ban gedaan worden. Op 10 december 1520 werd de pauselijke bul van mei door Luther in het openbaar verbrand. In januari van 1521 werd de pauselijke bul vervaardigd waardoor Luther volledig en definitief werd geëxcommuniceerd.

4. De Rijksdag te Worms

De strijd tussen Luther en de Paus werd steeds heviger. In april van 1521 kwam deze strijd op de Rijksdag te Worms tot het hoogtepunt.

In januari van 1521 was Luther al definitief geëxcommuniceerd door de Paus. Nu wilde men dat Luther ook door de staat vogelvrij verklaard werd. Keizer Karel V was een tegenstander van Luther. Hij zag hem als een ketter die afbreuk deed aan de eenheid van het Heilige Romeinse Rijk (Duitsland). Toch beloofde de Keizer aan de Keurvorst Frederik de Wijze, Luthers beschermer, een vrijgeleide voor Luthers heen- en terugreis naar Worms.

Op 17 april verscheen Luther voor de Rijksdag. Een woordvoerder van de Keizer toonde hem de grote stapel van zijn boeken, en stelde hem twee vragen:

1. Heeft u al deze boeken geschreven?
2. Wilt u nu alles terugnemen wat u in deze boeken hebt geschreven?

Luther beantwoordde de eerste vraag bevestigend met een duidelijk ja. Voor de tweede vraag vroeg hij bedenktijd. De Keizer stemde toe en gaf hem één dag om over zijn antwoord na te denken. De volgende dag bleek duidelijk dat Luther niet tot herroepen te bewegen was: „Indien ik niet overtuigd word uit Gods Woord, dat ik gedwaald heb, dan kan en wil ik niet herroepen. Hier sta ik. Ik kan niet anders. God helpe mij. Amen!” De Keizer verklaarde in zijn edict Luther vogelvrij. Hij was nu beide door kerk en staat als ketter veroordeeld.

— Alice Hamstra.

Ontmoetingsdag te Kampen

We willen weer even wijzen op de ontmoetingsdag, die **D.V. zaterdag 27 augustus a.s.** te Kampen zal worden gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente aan de 2e Ebbingestraat. Dit gebouw hebben we nu al enige jaren voor dit doel ter beschikking, door de welwillende medewerking van de kerkeraad van die gemeente. Het gebouw is zeer gunstig gelegen en juist voor ons geschikt.

Het programma voor die dag ziet er als volgt uit:

Morgensamenkomst, aanvang 10.30 uur
opening: Ds. G. Blom van Meerkerk
spreker: Ds. D. Slagboom van Katwijk
slotwoord: Ds. J.P. Boiten van Schiedam

Pauze

Middagsamenkomst, aanvang 2 uur
opening: Ds. H. van Leeuwen van Driebergen
spreker: Ds. P. Beekhuis van Rotterdam-Kralingen
slotwoord: Ds. H.C. van der Ent van Dordrecht-centrum

Deze middagsamenkomst zal ongeveer 4 uur eindigen. De bezoekers kunnen dus tijdig vertrekken. Daardoor is grote afstand geen bezwaar.

Zoals bekend wordt er weer gratis consumptie verstrekt. De ervaring leert, dat de bezoekers het goed maken door wat zij vrijwillig geven of in de collecte stoppen.

Er zal weer een boekentafel zijn, waar men weer goede boeken kan kopen en bestellen. Als alles naar wens verloopt zal het boek van Ds. Van der Ent: **Rondom een weggelopen slaaf** voor de bezoekers van de ontmoetingsdag voor een zeer speciale, lage prijs beschikbaar zijn! Hoe meer exemplaren er worden afgenomen, des te liever ons dat is. Het is een mooie gelegenheid, die vermoedelijk nooit meer terug komt, om wat exemplaren mee te nemen. Dan kan bij een verjaardag of zo bijvoorbeeld aan opgroeiende kinderen dit boek als cadeau geven. Het andere boek van Ds. Van der Ent, over Gideon, is nog in voorraad, maar het raakt uitverkocht. Men haaste zich.

Het boek **Alle Begrip te boven** zal ook in Kampen verkrijgbaar zijn. Vele lezers kennen het al uit de vervolg-artikelen in ons blad, maar we verwachten juist dat daardoor te meer belangstelling voor dit boek zal zijn. Een opwekking om naar Kampen te gaan, lijkt ons verder niet nodig. Velen ontmoeten we er iedere keer weer. En telkens komen er anderen, die de plaats innemen van ouderen, die wegvallen. Het werk des Heeren gaat door. Het is bemoedigend, dat er ook vele jeugdigen op onze ontmoetingsdagen komen, die in het voetspoor van de vaderen willen wandelen. Laten we echter niet op mensen onze verwachting bouwen, maar de ogen en het hart naar de Heere opheffen. Dan zal de Heere nog betonen, dat Hij met Zijn zegen in het midden wil zijn.

Zo willen we eindigen met een: tot ziens te Kampen D.V. op zaterdag 27 augustus a.s.

B.

Zaterdag 4 juni 1983 te Gent

3.

Na het zingen van Ps. 116 : 1 en 3 was er een declamatorium van vier jeugdigen van de jeugdvereniging van Sliedrecht-centrum. De titel was: **Grenzeloos**. We werden bepaald bij de schepping. De mens was volmaakt, maar viel van God af. Hij raakte Gods beeld kwijt, werd uit het paradijs verdreven. De Heere kwam met de moederbelofte. Hij vervulde Zijn Woord en werkt nog steeds. Daardoor zal er eens een volk zijn, dat de Heere volmaakt toebehoort. Zo, was in het kort de inhoud van het declamatorium. Daarna zongen we gemeenschappelijk van het gebed des Heeren: 3, 9 en 10. Toen was het woord aan Ds. M.C. Tanis van Sliedrecht-centrum. Hij sprak over de **hoop**. De aanwezigheid van zovelen stelde hij op prijs. Hij is voorzitter van de stichting voor Oost-Vlaanderen. Namens de stichting spreekt Ds. Tanis de grote erkentelijkheid uit over aller aanwezigheid. Br. Bor had er weken geleden al hoop op, dat de zaal vol zou

zijn. De zaal is vol. Het is Gods goedheid. Spreker wil ook dank brengen aan mevr. Bor en verschillende Gentenaren en aan de moedergemeente Zaamslag. Hij dankt ook voor de beschikbaarstelling van de zaal. Hij hoopt dat de Heere allen weer veilig thuis brengt en zondag een gezegende dag geeft. Hoop. Er is in deze tijd moed voor nodig om te spreken over hoop. Het wereldbeeld is niet rooskleurig. Ook in het verleden was het niet rooskleurig, maar vandaag wel in het bijzonder niet. Het kind is zelfs niet veilig in de moederschoot.

Hebt u nog hoop voor vandaag en morgen? Het antwoord is vaak: het is hopeloos. Eén druk op de knop en de wereld ligt plat. Van conferenties hebben we het niet te verwachten. Ook niet van de toekomst.

Velen zeggen: ik weet het niet meer. Men maakt een eind aan het leven en springt in de eeuwige duisternis. Anderen zeggen: laten we eten en drinken en vrolijk zijn, want morgen sterven wij. Carpe diem.

Hebt u hoop? Gegronde hoop? Een zekere verwachting? Als de mens eerlijk is moet hij antwoorden: neen. Als u vandaag eerlijk is dan moet u ook zeggen: neen. Kwam het daar maar: we hebben geen verwachting en geen toekomst. Al sinds de mens viel in het paradijs. Die hopeloosheid is niet te veranderen.

Nog mag doorgegeven worden: er is hoop! Niet op het horizontale vlak. Maar spreker mag wijzen op de Heere Jezus Christus. Deze kerntekst kwam hem voor de aandacht, een woord voor vandaag: En ik zal het dal Achor geven tot een deur der hoop.

Dat was een wonder in die tijd. Het is nog een wonder. De achtergrond was: Jericho was niet in te nemen. Men gaf zich niet over. Maar de Heere zei, dat Jericho een puinhoop zou worden, maar alles in de stad zou voor de Heere zijn. Alles moest aan Hem gewijd worden.

Eén man wilde ook wel wat hebben. Het werd begraven. Hij bestal God. Hij was een dief. Zijn wij voor God beter? Geven wij Hem de eer? We zijn eerrovers Gods.

Achan werd gestenigd. Het dal van Achor was voor Achan een onheilsdal. Wij allen hebben naar recht verdiend onder te gaan. Weten wij van het rechtvaardig buigen voor en onder God? Zo ja, dan wordt de hoop geboren. Dan wordt de hoop geschonken. Die hoop blijft bestaan. Ze is als een anker, vastgehecht aan God zelf.

De Heere laat een deur zien. Hij heeft een deur uitgedacht: Ik ben de Deur. Wij komen bij Christus terecht. Voor Hem was er een gesloten deur. Voor allen in hopeloze situaties is er een deur, een geopende deur. Daar gaat een nodiging van uit. Men mag er door naar binnen gaan. De Deur spreekt van verzoening en eeuwig leven.

Bij het gaan door die Deur wordt het licht. Dan krijgt men toekomst, hoop: Jezus Christus, Die onze Hope is.

In een hopeloze tijd zonder uitzicht, in België, in Gent, in Nederland, met zicht op de Deur der Hope. En steeds gebruik te mogen maken van de Deur. Dan mag men terugzien. Het kan nacht worden en mistig, maar de Heere verdrijft de nacht en de mist door de Zon der gerechtigheid. Christus Jezus is Dezelfde tot in der eeuwigheid.

Er is hoop in Christus Jezus de Heere. Zij zullen niet beschaamd worden in wier hart de liefde Gods is uitgestort. Laten we staan naar die geestelijke kennis. Anders is er aan het einde de deur der wanhoop, die leidt tot de eeuwige wanhoop.

God ontferme Zich over u en mij.

We zingen Ps. 98 : 2 en 4.

Ds. Tanis gaat voor in dankgebed.

Daarna zingen we staande nog Ps. 121 : 1 en 2. Br. Bor zegt dat er bij de uitgang nog gelegenheid is voor de arbeid te Gent nog een gave af te zonderen. Ds. Tanis voegt daar aan toe: u is vrij, u hebt al zoveel gegeven. De schare verlaat de zaal. Er worden nog consumpties gebruikt. Er worden handen geschud. De terugtocht wordt aanvaard.

Het was een goede dag. De Heere heeft het welgemaakt. We laten hier nog een impressie volgen van een jeugdige bezoeker van de toespraak van Ds. Tanis.

Een uitzichtloze toekomst???

Is er nog liefde op deze wereld?

Of gaat dat alles stuk?

Draait alles alleen om geld?

Of kent men nog een beetje geluk?

Men gaat elkaar haten.
Zelfs de liefde tussen man en vrouw bekoelt.
Zal er nog iets baten?
Of zijn we al te ver gedwaald?
Een kind waardeert de ouders niet.
Is het niet erg gesteld met ons.
Men weet niet wat het leven biedt,
De wereld is vol kwaad gegons.

Atoomwapens, gesprekken van de dag,
Werkloosheid, een groot probleem.
Maar als de mens nu toch eens inzag,
Dat er een ommekeer nodig is.

Een weg terug tot de God der goden.
Het is nu nog niet te laat.
Wij zondigen tegen Zijn geboden.
Gaaf terug! Gaaf. Gaaf!!!

Elk moment kan de dood toeslaan.
En wat dan?
O, laten we toch bidden gaan!
Want nu zitten we in de zondeban!

Er is een God, Die Zijn helpende hand uitsteekt.
Bij Hem alleen is genade.
Hij is het Die u redding geeft.
GELOOFT ALLEEN!

Het werk gaat door. De Heere moge de arbeid hier en in België en overal zegenen tot de komst van Zijn koninkrijk en de verheerlijking van Zijn Naam.

B.

Voor de jeugd

Het Zonnekind 62

Beste jongelui!

„Als hem nu zeer dorstte, zo riep hij tot de HEERE en zeide: Gij hebt door de hand Uws knechts dit grote heil gegeven; zou ik dan nu van dorst sterven en vallen in de hand dezer onbesnedenen?”

Richt. 15 : 18

We hebben de vorige keer Simson gezien als een echt kind des verbonds. God had Zijn genadeverbond met hem opgericht en hem ook het teken van het verbond doen dragen. Simson had door het geloof de geestelijke betekenis en waarde daarvan leren kennen. En daarom keert hij zich gelovig in de nood tot de God des Verbonds. De eer des HEEREN stond op het spel.

We hebben de lijn zoeken door te trekken en er op gewezen dat ook in het nieuwe testament er vele kinderen des verbonds zijn en dat God ook aan hunne voorhoofden Zijn beloften heeft betekend en verzegeld. En dat God het met een ieder ernstig meent is aangetoond uit de Dordtse leerregels hfdst. 3 & 4 art. 8.

Toch zijn er velen aan Ezau gelijk. Hij was iemand uit het O.T. Hij heeft geen acht geslagen op de beloften van het verbond, die in de eerstgeboorte zegen besloten lagen. Hij heeft deze beloften veracht en is tenslotte om eigen schuld verloren gegaan. Hij heeft, toen hij voor God moest verschijnen, nooit kunnen zeggen: ik kon er niets aan doen, want ik was toch niet uitverkoren. Toen hij voor het aangezicht van God verscheen, moest hij uit Zijn mond vernemen: Gij hebt niet gewild dat IK Koning over u zou zijn, daarom gaat weg van Mij in de buitenste duisternis, waar weinig is en knersing der tanden. Hij ging van zijn kant gezien, niet verloren omdat hij niet uitverkoren was, maar omdat hij niet heeft willen geloven, datgene wat de HEERE in Zijn beloften beloofde.

Ik schrijf deze dingen met nadruk, omdat hier nogal wat misverstand over bestaat en dat naar twee kanten. Er zijn mensen, die zijn met dat genadeverbond zo klaar. Ze zeggen: wij hebben de beloften. De HEERE heeft deze aan onze voorhoofden betekend en verzegeld. Daar mogen we niet aan twifelen. We geloven er in en ons kan geen kwaad overkomen. En zonder dat men ooit levende werkzaamheden met de beloften van het verbond gehad heeft, gaat men er rustig op door. Men is een kind des verbonds en houdt zich voor een echt kind van God, terwijl men de heilgeheimen van het verbond nooit heeft leren verstaan. En als men straks sterft en voor God moet verschijnen, zal men zeggen: „Heere, Heere, hebben wij niet in Uwen Naam geprofeteerd en in Uwen Naam vele krachten gedaan? En dan zal Ik hun openlijk

aanzeggen: Ik heb u nooit gekend; gaat weg van Mij, gij, die de ongerechtigheid werkt.” Matth. 7 : 22, 23.

Men wordt dan als kinderen des koninkrijks buitengeworpen, omdat men de God des Verbonds nooit in waarheid liefgehad heeft, maar altijd een dienaar van de zonde gebleven is. Men gaat dan, zoals men dat wel eens zegt: Met een ingebeelde hemel naar de hel. Dat is natuurlijk een zeer verschrikkelijke zaak. Daar kan men nooit ernstig genoeg over denken.

Doch er is ook een gevaar aan de andere kant. Men redeneert dan vanuit de verkiezing en zegt: „Velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren”. Het is een niet te weerspreken waarheid. En dan gaat men verder: Als ik nu niet tot die weinigen behoort dan kom ik er nooit. Want je moet uitverkoren zijn. Een mens kan er verder niets aan doen. Als het je niet gegeven wordt dan val je er buiten. Want een mens is van zichzelf dood in de zonden en misdaden. En wat kun je van een dode verwachten? Niets! Je moet verder met hen ook niet praten, want dan zou men boos worden. En je zoudt er nog gevaar bij lopen voor een remonstrant versleten te worden. Dat soort mensen leeft inmiddels ook rustig verder. En als men straks voor God komt, kan men zich ook niet verontschuldigen door te zeggen dat het hun toch niet gegeven is. Want ook tot hen zal dan gezegd worden: Gaaf weg van Mij ... gij hebt niet gewild ... En het resultaat is precies hetzelfde. Of men zwaar verloren gaat of licht, het einde is „verloren”. Over deze dingen wordt op aarde in de kerk veel strijd gevoerd. En de duivel vindt dat heel best. Want zo lang men strijd voert over deze dingen, wordt de „goede strijd des geloofs” niet gestreden. En dat is toch nodig om zalig te worden.

Hoe het dan wel precies zit, kan ik niet beter zeggen dan dat het door de Dordtse leerregels verwoord is, die ik daarom weer graag het woord geef.

Zie hfdst. 3 & 4 art. 9 en 10: „Dat er velen door de bediening van het evangelie geroepen zijnde, niet komen en niet bekeerd worden, daarvan is de schuld niet in het Evangelie, noch in Christus door het Evangelie aangeboden zijnde, noch in God, die door het Evangelie roept en zelfs ook dien Hij roept, onderscheiden gaven mededeelt, maar in degenen die geroepen worden; van dewelken sommigen, zorgeloos zijnde, het woord des levens niet aannemen; anderen nemen het wel aan, maar niet in het binnenste huns harten, en daarom is het, dat zij, na enige kortstondige blijdschap, van het tijdelijk geloof wederom terugwijken; anderen verstikken het zaad des woords door de doornen der zorgvuldigheden en wellusten der wereld, en brengen geen vruchten voort; hetwelk onze Zaligmaker duidelijk leert in de gelijkenis van het zaad (Matth. 13)”. Art. 10: „Maar dat anderen, door de bediening des Evangelies geroepen zijnde, komen, en bekeerd worden, dat moet men de mens niet toeschrijven, alsof hij zichzelf door zijn vrijen wil zou onderscheiden van anderen, die met even grote of genoegzame genade tot het geloof en de bekering voorzien zijn (hetwelk de hoovaardige ketterij van Pelagius stelt); maar men moet het Gode toeschrijven, die, gelijk Hij de Zijnen van eeuwigheid uitverkoren heeft in Christus, alzo ook diezelfde in de tijd krachtiglijk roept, met het geloof en de bekering begiftigt, en, uit de macht der duisternis verlost zijnde, tot het rijk Zijns Zoons overbrengt, opdat zij zouden verkondigen de Deugden Desgenen, die hen uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht, en opdat zij niet in zichzelf zouden roemen, maar in de Heere, gelijk de apostolische geschriften doorgaans leren.”

In deze artikelen wordt dus zonder meer beleden, dat als de mens verloren gaat, het zijn eigen schuld is, terwijl als hij behouden wordt dit alleen het werk van God is.

Wie daar verder over twisten wil, die kan dit alleen maar doen tot zijn eigen schade. Wie door de Geest van God geleid wordt, gaat deze dingen van ganzer harte onderschrijven. Hij aanvaardt ten volle zijn verantwoordelijkheid. Hij gaat inzien dat God met hem in een verbondsverhouding getreden is, doch dat hij, gelijk Ezau het verbond verbroken heeft. En krachtens de verbreking van het verbond, is de HEERE vrij van hem. Als Hij hem zou doen verloren gaan, dan is hij Gods gramschap „dubbel” waard. Doch als de HEERE

dat doet ervaren door het geloof, dat Hij van eeuwigheid tot eeuwigheid Dezelfde is, en dat Hij niet feilen zal in Zijn trouw noch Zijn verbond ooit zal schenden, dan komt zulk een in het wonder terecht van de vrije genade Gods. En dit geeft hem dan met een door de Heilige Geest gewerkt geloof, vrijmoedigheid om te pleiten op de beloften Gods. Hij doet dat dan niet ten eerste uit oorzaak van zijn eigen zaligheid, maar uit oorzaak van de ere Gods. Want die gaat hem boven alles.

Hij bidt dan met Simson: Heere, laat mij niet vallen in de hand dezer onbesnedenen. Heere, dat het voor de wereld toch niet openbaar zal komen dat ik zulk een zondig mens ben. Want dat ben ik wel en dat is ook U bekend. En ik vraag er U vergeving voor om Uws Naams wil, doch dat ik geen bespotting zal moeten worden voor de wereld, want dan wordt Uw Naam om mijnentwil gelasterd. En daar heb ik U niet voor over.

Wie zo het aangezicht des HEEREN zoekt, die behoeft aan Gods genade niet te twifelen. Die moet ook niet in de zonde blijven liggen. Doch die mag weten, door het geloof, dat hij een eeuwig verbond der genade met God heeft. Dan komt de bondeling als een verbondsbreker in de schuld. En dan ervaart hij door het geloof, dat de onbezweken trouw Gods toch nooit zijn val gedogen zal. Maar dat hij door de toegerekende gerechtigheid van God, dat is de aangebrachte borggerechtigheid van Christus, naar Zijn woord, dat is naar Zijn belofte, verhoogd worden zal. Dat wil zeggen, dat hij krachtens de eenzijdige genade Gods, die in het verbond vastligt, zeker zalig worden zal.

Het zalig worden is dan een eenzijdig Godswonder. Daar komt de zondaar geen eer voor toe. Doch het past de zondaar wel, om daar alleen God Drieënig voor groot te maken. Beleefd wordt dan:

’t Is trouw, al wat Hij ooit beval,
Het staat op recht en waarheid pal,
Als op onwrik’re steunpilaren.
Hij is het die verlossing zond,
Aan al Zijn volk; Hij zal het verbond
Met hen in eeuwigheid bewaren.

Zo wordt de zondaar in zichzelf op het diepst vernederd en zo wordt God op het allerhoogst verheerlijkt. En dat is nu de zalige beleving van de verbondsverhouding. Die beleving bid ik jullie allen toe.

Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent

Boekbespreking

Boeken van Uitgeverij Kool b.v.,
Postbus 177, 3900 AD Veenendaal
Telefoon 08385 - 13978

1. Watersnood in de Bommelerwaard door A. Vervoorn.

Dit boek van ruim 100 blz. bestaat uit twee gedeelten. Het eerste gedeelte is van de hand van A. Vervoorn. In dit gedeelte treffen we verschillende foto's aan uit deze waard. Vervoorn beschrijft — en daarvoor heeft hij bronnen geraadpleegd — de watersnood van 1861, die deze waard getroffen heeft, waarbij vruchtbaar land overstroomd werd, veel vee omkwam, veel huizen enz. instortten en waarbij ook mensenlevens te betreuren waren. Andere mensen werden door Gods hand bewaard en gered. Het is goed, dat deze dingen blijven leven bij het nageslacht. Ds. B. Sterkenburg, toen te Giessendam, hield bij die gelegenheid een preek over Lukas 13 : 5b, die hij uitgaf en nu een herdruk vond. De preek telt meer dan 50 blz. en is dus wel een uitbreiding van de preek die gehouden werd. De behandeling van de stof is uitgebreid geworden en er worden vele dingen naar voren gebracht, die niet rechtstreeks uit het behandelde Schriftgedeelte kunnen worden geput. Dat neemt niet weg, dat we hier een ernstige oproep tot bekering hebben. Zo'n oproep mag ook in onze dagen wel weerklinken.

Het boekje kost f 16,90.

2. Veenendaal toen en nu door Dr. J.G. Thoomes.

De naam van het boek zegt wat de inhoud ervan is. De schrijver kent Veenendaal. In 1949 schreef hij zijn boek „Vier eeuwen Veenendaal”. Het boek dat nu verschenen is is een verbetering van het vorige. Veenendaal is geen oude stad met veel historische gebouwen en een roemrijk verleden. Het is ontstaan uit de ontginning van een groot veengebied. Het is een plaats

geworden die onder de belangrijke gemeenten geteld kan worden. Er is handel en industrie. In betrekkelijk korte tijd is Veenendaal geworden wat het nu is. Het boek van Dr. Thoomes licht ons in en we kunnen ons voorstellen dat de inwoners van Veenendaal vooral en ook zij die op een of andere wijze belangstelling voor deze plaats hebben, graag dit boek in bezit willen hebben.

We missen een apart hoofdstuk over het kerkelijke leven, dat in Veenendaal toch wel een belangrijke plaats inneemt. De schrijver had ons op een objectieve wijze kunnen inlichten omtrent de veelvormigheid van het kerkelijke leven. En daarbij aansluitend ook van het verenigingsleven. Voorts zouden we graag gezien hebben dat er veel meer aandacht aan het onderwijs besteed was dat in Veenendaal genoten kan worden. Ook gegevens omtrent de vermeerdering van het aantal inwoners in de loop der eeuwen en omtrent het huidige aantal zouden niet mogen ontbreken.

Een plattegrond van Veenendaal en omgeving zou de waarde van het boek vergroot hebben. De opgenomen foto's zijn natuurlijk van belang, maar een goede kaart spreekt bij het lezen van zo'n boek nog meer.

Op blz. 77 wordt de naam van Ds. Kok, onze overleden mede-redacteur, genoemd. Daar lezen we: Ds. Kok, destijds predikant van de Gereformeerde Gemeente te Veenendaal, een zeer bijzonder mens, en schrijver dezes hebben stad en land afgereisd om rechts herstel voor de heer Stappenbelt te verkrijgen. Tevergeefs.

Het boek telt 120 blz. en kost gebonden f 29,95.

3. **De Kassier van de kolensjouwer** door J. van Reenen.

Dit boek van 113 blz. verhaalt voor jongeren het leven van de bekende William Huntington, die krachtadig tot God bekeerd werd en later vele jaren het Evangelie bediend heeft. Hij heeft in Londen gestaan, waar hij vele mensen onder zijn gehoor kreeg. In Alle Begrip te boven, aan onze lezers welbekend, wordt verhaald van Mr. J.F. Burrell, die jarenlang onder het gehoor van Huntington gezeten heeft en na diens dood een deel van de gemeente als leraar gediend heeft.

Van Reenen schrijft op een eenvoudige onderhoudende wijze. Hij laat ons een en ander uit het leven van Huntington zien. Natuurlijk biedt zo'n boek lang niet alles wat van Huntington bekend is, maar jongeren kunnen toch enigszins gaan verstaan wie deze prediker was. Het lezen van dit boekje kan een middel zijn om jeugdigen er toe te brengen nader met Huntington en zijn werken kennis te maken.

Een enkele opmerking willen we maken en wel over de tekeningen, die niet helemaal kloppen met de situatie waarin Huntington

□ „Repos Ailleurs” te Driebergen, RUSTOORD voor eenzaam, herstellen, oververmoeiden en zij die, binnen eigen kring, er eens uit willen of moeten. Houdt u Gods Dag in ere en bent u afkerig van t.v. e.d., belt u dan eens 03438 - 12466.

Wel eens op

TEXEL

geweest?

Beslist de moeite waard. Bos, duinen, zee, vogelbroedplaatsen, visgelegenheden, etc., en... rust.

U kunt op

'DE VERRASSING'

gebruik maken van volledig pension voor groot en klein.

Prijzen v.a. f 270,- p.w.

Of u kunt kiezen voor een bungalow met alle comfort of sta-caravan.

Voor 60-plussers speciale voor- en naseizoenprijzen.

Vraag vrijblijvend onze kleurenfolder aan.

Tel. 02223-661 of 391.

Het adres voor al Uw goede boeken

Stationssingel 50
Tel. 08385-13978
Postbus 177
3900 AD Veenendaal

1958 - 25 jaar - 1983

Woninginrichting en stoffering

Meubelen en vloerbedekking
Gordijnen - zonwering enz.

Vrijblijvend komen wij bij U aan huis met onze stalen collecties.

Bel ons eens voor een afspraak.

Beleefd aanbevelend
B. Elderkamp
Frankenoord 17
Rotterdam
Tel. 010 - 823487

zich bevond, toen hij arm was. Op blz. 47 staat hij in een keuken die doet denken aan een aanzienlijk huis. In werkelijkheid bewoonde hij een klein huisje.

Het boek ziet er goed verzorgd uit en kost gebonden f 14,90.

B.

STATENVERTALING contra NIEUWE VERTALING

door A. Bergsma, 50e duizendtal. Na 17 jaar blijkt de tegenstelling tussen beide vertalingen veel dieper te liggen dan oorspronkelijk gedacht. Deze eenvoudige uitgave wordt nog steeds geraadpleegd.

42 pag.

f 3,50

GROOT NIEUWS

een ramp voor de Kerk

van dezelfde schrijver. Bevat een ernstige waarschuwing tegen de aanranding van de Schrift en de daarop gegronde Belijdenisgeschriften.

60 pag.

f 4,50

GOD IS GEOPENBAARD IN HET VLEES

van rev. T.H. Brown van de TBS, hierin wordt met kennis van zaken aangegeven dat de later gevonden 'oudere' handschriften, lang niet altijd de juiste tekst hebben.

28 pag.

f 3,50

Kennismakingspakket, 3 brochures in één zending, totaal

f 10,-

excl. portokosten

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING

ANTWOORDNR. 18 3300 WB DORDRECHT

ZENDINGS DAG

in de Geref. kerk te Elburg, Vrijheidslaan 2, uitgaande van de Chr. Geref. kerk

WOENSDAG 27 JULI

aanvang half elf D.V.

Opening: Ds. G. Hamstra
Spreker: Ds. H. van Leeuwen van Driebergen
Pauze tot 2 uur
Sprekers: de heer Bor uit Gent
Ds. R. Boogaards van Leiden voor de Spaans Evangelische Zending
Ds. P. Beekhuis van Rotterdam
Sluiting ca. 4 uur

Koffie en broodjes verkrijgbaar.

DE ZENDINGSCOMMISSIE

Nerveus? Gespannen?

Onze geheel plantaardige zenuwtabletjes werken rustgevend en ontspannend. Tevens uit voorraad leverbaar meer dan 40 kruidenmengsels. O.a. tegen verhoogde bloeddruk, slapeloosheid, vernauwde bloedvaten, spataderen, hoofdpijn, migraine enz.

NIEUW. Behalve de kruiden tabletjes voor vermagering en vochtafdrijving en tegen zenuwen, ook de soorten tegen reumatiek, verhoogde bloeddruk en vernauwde bloedvaten in tabletvorm verkrijgbaar.

Kuur voor een maand: kruiden 15,-, tabletten 20,-.

DROGISTERIJ

Sikking

Barnevouetstraat 5, 2011 WL Haarlem. Tel. 023-312882
b.g.g. 023 - 324606. Postgiro 190609

Stichting Reformatorische Hulpaktie „Woord en Daad”

Giro 3020900

Postbus 560, 4200 AN Gorinchem

Telefoon 01830 - 32550

HAAL HEN UIT HET SLOP

In en groot rubberbos in het Palai-district (Zuid-India) leven 250 gezinnen in kommerkelijke omstandigheden. Hutten, afgedekt met palmbladeren en houten bouwvallen dienen als onderdak; sanitaire voorzieningen, regelmatige wateraanvoer e.d. ontbreken. Hun hoop is vervlogen, want niemand kijkt naar hen om.

Met de uitvoering van een **RENOVATIEPLAN**

willen wij naast deze mensen gaan staan; met Woord en Daad hen overtuigen dat zij een Schepper hebben, Die wel degelijk om hen geeft! Voor opknappen van de onderkomens en aanbrengen verschillende voorzieningen is f 500,- per gezin nodig of totaal f 125.000,-.

Giftten hiervoor worden gaarne ingewacht op postgiro 3020900 of bankrek. 509811566, gaarne m.v.v. „Renovatieplan Palai”.

Vereniging voor Christelijk Onderwijs op Reformatorische grondslag in Oost-Friesland te Drachten

Sekretariaat: Stationsweg 59, 9201 GH Drachten
Telefoon 05120 - 19839

Het bestuur van bovengenoemde vereniging vraagt voor haar „EBEN-HAEZER”-school, vijfmannsschool met kleuterafdeling in aanvraag, te Drachten, i.v.m. benoeming in het voortgezet onderwijs van het huidige hoofd, een

HOOFD

Hij dient te beschikken over een ruime onderwijskundige ervaring, terwijl kandidaten met bestuurlijke ervaring daarnaast de voorkeur genieten.

En een

ONDERWIJSKRACHT

Voor 4 schooltijden (parttime).

Beide dienen trouw te zijn aan de Gereformeerde beginselen, gegrond op GODS onfeilbaar Woord, zoals dat in de Statenvertaling tot ons komt en de drie formulieren van Enigheid.

Inlichtingen worden gaarne verstrekt door het huidige hoofd: Dhr. P. Bos, tel. 05120 - 11333 (school), 05120 - 11680 en 05277 - 1514 (thuis). Door de voorzitter dhr. A.C. Schalijs, tel. 05120 - 19859.

Schriftelijke sollicitaties gaarne, binnen een week na datum van plaatsing, te richten aan de sekretaris, dhr. A. Th. de Boer, Stationsweg 59, 9201 GH DRACHTEN, tel. 05120 - 19839.